

Stockholm den 15 september 2016

R-2016/1381

Till Justitiedepartementet

Ju2016/05383/L7

Sveriges advokatsamfund har genom remiss den 19 augusti 2016 beretts tillfälle att avge yttrande över utkast till lagrådsremiss En handräckningsbestämmelse i lagen om mottagande av asylsökande m.fl.

Advokatsamfundets uppfattning är att lagrådsremissen är bristfälligt utformad. Det saknas bland annat en relevant bakgrundsbeskrivning av vilka regler som för närvarande gäller i de situationer som berörs av förslaget. Advokatsamfundet kan i denna del dock konstatera att berörda myndigheter redan är överens om det rådande rättsläget och att de har etablerat en arbetsordning. På polisens hemsida framgår följande i denna del *”Polismyndigheten, Migrationsverket och Kronofogdemyndigheten är överens om rättsläget gällande avhysningar. Avhysningar ska ske genom att Migrationsverket gör en ansökan om en vanlig handräckning i enlighet med utsökningsbalken (1982:774) till Kronofogden. I de fall Kronofogden bedömer det nödvändigt, kan de i sin tur begära stöd från polisen enligt de rutiner som gäller vid handräckning vid andra lagstadgade avhysningar.”* Det hade emellertid varit önskvärt om remissen hade redogjort för bristerna med nuvarande ordning, och mer utförligt motiverat det aktuella förslaget.

Lagrådsremissens förslag att ändra ansvaret för avhysningarna från Kronofogdemyndigheten till Polismyndigheten innebär enligt Advokatsamfundets mening en avsevärd försämring av den enskildes ställning utifrån ett rättssäkerhetsperspektiv. I dag finns det i 16 kap. utsökningsbalken regler till skydd för den enskilde. Om

ansvaret för avhysningarna skulle flyttas över till Polismyndigheten, finns det inga motsvarande bestämmelser. Polisens beslut går därmed inte att invända mot eller överklaga och innefattar inte någon motiveringsskyldighet, vilket resulterar i att den som anser polisens beslut felaktigt eller oproportionerligt enbart har att i efterhand klaga på polisens agerande hos JO.

Remissen saknar vidare en beskrivning och analys över vilka skyldigheter Sverige har i förhållande till våra internationella konventionsåtaganden. Advokatsamfundet menar även att förslagen kan strida mot Sveriges folkrättsliga konventionsåtaganden. Advokatsamfundet vill i detta avseende framhålla att artikel 8 i Europakonventionen stadgar rätt till respekt för hem, privatliv, familjeliv, m.m. Begreppet ”hem” ska tolkas utifrån de faktiska omständigheterna i det enskilda fallet och oberoende av om boendet enligt nationell rätt är tillåten eller inte. Avgörande är om den boende kan anses ha en tillräckligt nära och kontinuerlig anknytning till platsen. Enligt Europadomstolens praxis krävs även att varje person som riskerar avhysning har rätt att få prövat om åtgärden är proportionerlig och rimlig i förhållande till ändamålet. Advokatsamfundet menar därför att det föreslagna avlägsnandeförfarandet inte uppfyller kraven på nödvändighet, rimlighet och proportionalitet.

Enligt Advokatsamfundet skulle en överflyttning av avlägsnandena till Polismyndigheten även vara oförenlig med kravet på rättsmedel och rätten att invända mot beslut enligt artikel 6 och artikel 13 i Europakonventionen. Principerna innebär att båda parterna i en process ska ges möjlighet att motsätta sig den andra partens argument och kunna ta del av grunderna för argumenten. Förfarandet vid särskild handräckning omfattas av artikel 6.1 (se RH 1994:8), då det är fråga om en prövning av civila rättigheter och skyldigheter. Rätten till effektivt rättsmedel i artikel 13 Europakonventionen innefattar en för båda parter praktisk möjlighet till rättsmedel vid potentiell inskränkning av exempelvis rätten till hem.

Advokatsamfundet hänvisar även till de synpunkter som anförts i remissyttrandet rörande otillåtna bosättningar.¹

Mot bakgrund av vad som anförts ovan avstyrker Advokatsamfundet lagförslaget.

SVERIGES ADVOKATSAMFUND

Anne Ramberg

¹ Advokatsamfundets remissyttrande den 30 augusti 2016 över departementspromemorian Otillåtna bosättningar (Ds 2016:17).